

המוגבר על יצרו מלחתו ואמלעות. שאלת ששית שאלם: אמר לךן, אידין מתקיי עשר – איזהו הנקרא עשר. אמרו ליה זקנינו הנבר, איזו עשר השם בהמה שנגור עלייו שיפול בחלוקן.

שאלת שביעית שאלם: אמר לךן, מה יעביד איניש ויתיה – מה יעשה אדם כדי שיחיה בעולם הזה ובעולם הבא. אמרו ליה, ימיה את עצמן – יתרח בכל מלוכה, וימנע עצמו מותוניגים, ויצויר עצמו ללימוד תורה, ועל ידי זה יזכה להחי עולם הזה ולהחי עולם הבא. שאלת שמינית שאלם בענין זה: מה יעביד איניש ויתמת – מה יעשה אדם כדי שלא יהיה לו חיים בשני העולמות. השיבו לו זקנינו הנבר, יתיה את עצמן – ימנע מלטרוח במלאכה, ויפנק עצמו בתענותות ובIMALIO התואrhoת, ולא יעסוק בתורה.

שאלת השביעית שאלם: אמר לךן, מה יעביד איניש ויתקבל על בריתיא – מה יעשה אדם כדי שייה מאזבל על הבירויות. אמרו לו זקנינו הנבר, יקי מלכו ושלטן – שি�שנא את המלכות והשלטון, ולא ייחבר אליוים להיות בקרבתם. אמר לו – אמר להם אלכסנדרוס לזכנינו הנבר, לירדי מטבחו – עצתי טוביה מעצתכם, ועצתי היה להיפר, שיריהם מלכו ושלטן – שיאהב את המלכות והשלטון, ויעבר טיבו עם גני אינשא – ויעשה טובות עם בני האדם על ידי שליש בעדרים אצל השלטון.

שאלת עשירית שאלם: אמר לךן, בימא איי למיד – האם ראי יותר להתגrror ביבם, או שמא, ביבשתא איי למיד – יותר ראי להתגrror ביבשה. אמרו לךן, דהא – והרטו קל נחומי ימא – גם כל ירדי הים שרגילים לשודות ביבם, אף על פי כן לא מטבחא דעתיהן עד דסלקין לבשתא – אין דעתם מישבת עליהם עד שעולים הם ליבשה.

לאחר שאלכסנדרוס גמר לשואלם את שורת השאלות שהיה בדרותו לשואלם בענין החכונה, הוטף לשואלם שאלות פרטיות הנוגעות להם וליה: אמר לךן, אידין מגנון חבים יתיר – מי הוא החכם ביותר שביניכם. השיבו אמרו לו זקנינו הנבר, בולנא בחרא שווין – כולנו שווים כאחד בחכמה ואיך אחד מתנו חכם מהשי, וראיה לך, דהא כל מילתא דאמרת לנו – שהרי כל דבר שאלהת אותנו, בחד פתרנא לך – השבענו לך גולו ואויה התשובה. לאחר מכן הוסיף ושאלם: אמר לךן, מה דין אטריסתון לכבלי – מהו זה שאותם עמודים מתריסים בגדרו, והרי ראים אתם שבדוללה והמஸלה לנו ומהתחנים עמונו הגויים. והרי ראים אתם שבדוללה והמஸלה לנו היא, ואתם מושפליים. אמרו ליה – השיבו לך זקנינו הנבר, במננא נצח – השען ניצח אותנו, כלומר, עונונינו גרמו שנינן המשמלה לשונאנו לרודתו בנו. אמר לךן אלכסנדרוס, הא אנא מקטלניא – יתבן בגירות מלכין – הרי אני הורג אתכם בגירית מלכים, על קר שהשבתו נבר בדורין. אמרו ליה – השיב לך זקנינו הנבר, שלטן גבר מלכא – אמתה שהשליטון הוא ביד המלך להרוג את אשר יחפוץ. ואך על פי כן, לא איי למלכא בוב – אין הנה למלך להתנהג בכוכב ובקשה, לפי שהבטחים תחילה שלא יאונה להם כל רע. מספרת הגמרא: מיד, אלבש יתחן לבושין דארזון – הבהיר אותם לבשוי ארgeomן, ושדי מניכא דרכבא על צויריהן – והטייל רבד זהב על צווארם.

לאחר שישים לשואלם, אמר לךן אלכסנדרוס לזכנינו הנבר, בעינא ראייל – רצחה אני לילך למוינית אפרקי, והבו לי עצה איך להגע לשם. אמרו ליה – השיבו לו זקנינו הנבר, לא מצית אולת, דפקין הרוי חזק – לא תוכל לילך לשם, משום שהרים של חורש מפסיקים בין מדינת אפריקי לשאר העולם, ואי אפשר לאדם לעבור בהם, מפני שאין בהם או כל בין ביהם ובין בלילה. אמר לךן, לא סניא דלא אוליני – אי אפשר לי שלא אלך לשם, ואמתו הבי משילנא לבו – ומפני זה אני שואלם. אמרו ליה זקנינו הנבר, לא הבו לי עצה מאי עבידי – מה אוכל לעשותות כדי להגע לשם. אמרו ליה זקנינו הנבר, אינשי חמרי לובי – הבא עמך חמורים ממדינת לוב, דפרקשי בהברא – שהולכים הם

האם מן השמים לאירין, רוחק יותר מאשר מצד מזרח לציד מערב, או מצד מזרח עד לצד מערב רוחק יותר מאשר מוהשימים עד הארץ. אמרו לו – השיבו לו זקנינו הנבר, מפורה בבודק בשחהטה במערב, הכל מסתכלין – יוכלים להסתכל בפה, וכן בבור בשחהטה במערב, הכל מסתכלין בפה, ואילו בשחהטה היא באמצע הארץ, אין הכל מסתכלין בפה, מוכח אם כן, שהמורחק מהמשימים לאין קטע יותר רוחקה כל כך ומארה בחוק ואין יכולם להסתכל בה. ורק כשהיא נמצאת במרקך גדול, במרקך או במרקך, אפשר להסתכל בה.

מוסיפה הגמרא על תשובותם של זקנינו הנבר: וחכמים חולקים על דבריהם, ואומרים, וזה – המרחק בין השמים לאירין והמורחק שבין מזרח למערב, באחד שניין – מרחק שהוא הוא. וראיה לדבר, שנאמר (זהלים ג' א) כי בבזה שמים על הארץ – בפרק ערך על ראיין, ולאחר מכן נאמר שם ק' ג' מניינו נפיש – ואם מරחק אחד מהם גודל יותר, פשעינו. אי חד מניינו נפיש – והוא מרחק אחד מהם גודל יותר, נברות הדרוייתו כי ההוא דנפיש – היה צריך לכתוב בשני הפסוקים את המרחק הגדול שביניהם, מודע רק באחד מהם שייעור מועט. אלא מוכח שהמורחק ביןיהם שהוא הוא, ולכן נקבע בפסקאות שניותם. שאלת השניה ששאלם: אמר לךן אלכסנדרוס מוקדין לזכנינו הנבר, והוא שמי נבראו תחילה קודם לאירין, או הארץ נבראו תחילה השם שאלת השביעית ששאלם: אמר לךן אלכסנדרוס מוקדין לזכנינו הנבר, והוא שמי נבראו תחילה קודם לאירין, והוא שמי נבראו תחילה מוכח שבנבראו תחילה. הדרוייתו, שנאמר (בראשית א) ברא אלתים את השמים ואת הארץ, ומcker ששים נאמרו ברא אלתים את השמים ואת הארץ, השאלת השביעית שאלם: אמר לךן שמי נבראו תחילה מוכח שבנבראו תחילה. הדרוייתו, שנאמר ברא אלתים ימי אור ומי אור, מוכח אם כן שהחוושך קדם לאירין. מתרצת הגמרא: סברוי – זקנינו הנבר הייסכרים, שאם ישיבו לו תשובה לשאלתו יש להם לחושש דילמאathy לשוייל – שמא הוא יבוא לשאל, מה להמעלה – על גבי הרקע של ראשיה, ומה למטה – מתחת לארץ והתהום, מה לפנים – חוץ למוחצת העולם בצד מזרחה, ומה לאחור – חוץ למוחצת העולם לצד מערב, וזה דברים שאסור להרדר בהם. מקשה הגמרא: אי היב, שההיא החשש שלמה, שמים נמי לא גימרו ליה – גם בשאלתם על השמים והארץ מי נבראו תחילה, לא הה לדם לעונות לו. משיבה הגמרא: פיעקראי סבר אקראי בעלמא הוא דקא שייל – בתחילתה היו זקנינו הנבר סבורים, שדרך מקרה הוא הוא ששאלם על קר, ולא ימישך לשאול אותן עוד. ובזון דקו דקונדר שאיל – וכיוון שראו שהוא חזר וושאלם על עניינים אלה, סברוי – זקנינו הנבר, לא גימוא ליה דילמאathy לשייל – לא נאמר לו תשובה, שמא הוא יבא לשאל מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור.

שאלת רביעית שאלם אלכסנדרוס: אמר לךן, אידין מתקיי חבים – איזהו הנבר החכונה – השיבו לו זקנינו הנבר, איזו חם – קרוואה את הגולד – מכין בלבבו מה שעתיד להיוות ומתנהג על פי זה. שאלת חמישית שאלם: אמר לךן, אידין מתקיי גבור – איזהו הנבר גיבור. אמרו לו זקנינו הנבר, איזהו גבור הבודש את יצרו –

המשך ביאור למס' תמיד ליום חמישי עמ' א

12 מלוחמה, **אמרו** **לייה** – אמרו לו הנשים שהיו שם, איזו תועלת תהיה
13 לך אם תלחים עמו, הרוי **אי קטלה** **לן** – אם תצליח להרוגנו, לא
14 תהיה לך גודלה בזה, שהרי **יאמרו** **אנשי העולם, נשי קטל** – שלא
15 הרוג אלא נשים, ואין זו גבורה. **ואין קטולנה לך** – ואם נצלחה להרוגן,
16 יהיה לך דבר זה לבזין רב, לפי **שיאמרו** **אנשי העולם עליך**, שאתה
17 **מלכָא דקטלותהו נשי** – מלך שהרגהו נשים. קיבל אלכסנדרוס את
18 דבריהם ולא הרע להם.
19 לאחר מכן, **אמר** **לתן** **לנשים, איתו לי נחמא** – הביאו לי לחם
20 לאכול. **איתו** **לייה נחמא** **דרהבא אפתורא** **דרהבא** – הביאו לו
21 הנשים לחם של זהב על גבי שולחן מוחב.

1 גם בחושך כמו באור, **ואיתו קוFORI דטני** – והבא גם פקעות של
2 חבלים, **וקטול בhai ניסא** – וקשרו את ראש החבל בצד זה של הרי
3 החושך, במקום שעדיין אור, ואת שאר החבל החזק בידך, וכך תרך
4 אחרי החמורים ותעביר את הרי החושך, **دب אתית** (**באורחא**)
5 **נקטת בנוייהו** – כדי שכשתרעה לחזרה, תאחו בחבלים אלו, ותליך
6 עד שתגיעו למקום שנקשרו, **ואתית לאתקך** – וכך תגע למקומך
7 בשלום.
8 מספירת הגמריא: **עבד הבי** – אכן כך עשה אלכסנדרוס בכל אשר
9 חוווה לה, **ואל** – והלך למוניטין אפריקי דרך הרי החושך. **מطا** – הגיע
10 **לחהווא מחזיא דבליה נשי** – למוחה אחד שככל תושביו היו נשים,
11 ולא היו בו אנשים. **בעי למיעד קרבא בחדיהו** – רצה לעשות עמן

61 את העולם, ועל ים יש רוב שלום.

62 הדרן עלך לא היה כופתין

63 **פרק חמישי – אמר להם הממונה**
64 בפרק זה מבואר המשך סדר העבודה הבוקר, ובכלה סדר תפילת
65 הכהנים, גמר הפניות על העבודה, סדר דישון מזבח הפנימי וסדר
66 הבאת הקטורתה.

67 משנה

68 במשנה לעיל (א), כאמור, שלאחר שנגנו הכהנים את אברי התמיד
69 על גבי הכבש, ירדו ובואו להם לשכחת הגויה לקורות את שמי^ו
70 ולהתפלל. משנתנו מבארת את סדר התפילה: **אמר לךם – להם** – להם
71 שהגיבו לשכחת הנטיה **הפעוגה** על סדר עבדות הימים, **ברכו ברכה**
72 **אתת מהברכות שלפני קריית שמע,** והם **ברכו** את אותן הברכות.
73 לאחר מכן **קראו את עשרת תרבות,** ופרשת **شم"ע** (דברים י-כ),
74 ופרשת **והיה אם שמו** (דברים י-כ), ופרשת **ויאמר** (במדבר ט-ט).
75 ולאחר מכן **ברכו עם העם שלוש ברכות בלבד,** וזה, ברכת
76 **אמות נציב,** וברכת **אבורה,** היא ברכת רצחה, וברכת **בנינים,** היא
77 ברכת שים שלום. מוסיפה המשנה: **ובשבת,** היו מוטפין עוד ברכה
78 **אתת,** ברכה זו הייתה שייכת **למשמר היוצא,** שם היו מברכים
79 אותה למשמר הנכנס.

80 משנה

81 ארבע פיות היו במקדש. הראשון והשני נשנו לעיל (כו. ל.),
82 ובמשנתנו נשנו **השלישי והרביעי.** תחוללה מביאה הדשנה את הפיס
83 השלישי, מי זוכה בהקטורת הקטורת: לאחר שריטומו של תפילתם, **אמר**
84 **להם הממונה על הפיות,** לכהנים שבאותו בית אב, **חרושים**
85 **לקטורת –** רק הכהנים החדרים שבכם שעדיין לא הקטירו מעולם
86 **קטורת על המזבח הפנימי, בזוא ותפiso –** והשתתפו בגורל מי זוכה
87 להקטירו. עשו את הגורל, **ויבקה מ"שובה.**
88 לעיל (א) כאמור, לאחר שהחיטת התמיד וניתוחה, היו מוחלקים את
89 אברוי לכהנים, והולמים על החיזיו והתהנתן של בש המזבח. משנתנו
90 מבארת את הפיס הרביעי, מי זוכה בהעלאת האברים מהכבש
91 למזבח: לאחר מכן **אמר לךם הממונה** לכהנים שבאותו בית אב,
92 **חרושים עם ינינים –** בין מי שעדרין לא זוכה בעבודה זו, ובין אלו שוכר
93 כבר, בזוא ותפiso – והשתתפו בגורל, מי **מעלה את האברים** מן
94 **הכבש למזבח.** וזה רעת תנא קמא. אבל **רבי אליעזר בן יעקב**
95 **אומר,** לא היה פיס על עבודה זו, אלא הכהן **המעלה את האברים**
96 **לכבר,** הוא **מעלה אותן המכבש על גביו המזבח,** והואינו, כל דין
97 וככהן העלה למזבח את האברים שוכה בהם להעלותם לכבר.

98 משנה

99 במשנה זו מבואר סדר הפשטה הבגדים לאחר הפיס: לאחר שהוברר
100 מי זוכה בפיס, וקחו בית דין את הכהנים שלא זכו בפיס ומברחים
101 **למנגנים –** ממשים, והם **רו' מפשיטין אותם –** את הכהנים הללו, את
102 **בגדיהם –** בגדי הכהונה שלבשו לעזר הפיס, **ולא היה מניחין –**
103 **משארים עליהם** מבגדי הכהונה, **אלא** את המכנים **בלבד,** כדי
104 **שלא יעמדו ערוםם,** ולאחר שלבשו את בגדי החלל שלהם, היו
105 **פושטים גם המכנים.** **ותלונות קיו' עשוים שם,** בתוך החומה של
106 **תישמש הפליט –** על כל חלון היה כתוב לאיה בגד הוא משמש,
107 **לאבנט,** לכתונת, למכנסים ולמגנפת.

109 משנה

110 במשנה זו מבואר סדר הקטורת הקטורת: **מי שזוכה בהקטורת הקטורת,**
111 **קיה נוטל את הכתף,** והקף היה דומה לתרקוב – **שם כלין גדור,**
112 **והיתה הקף של זהב,** ומתחזקת **שלשה קבינה.** **וינקוה,** שהוא כף קטנה
113 **ויתר,** היה מונח בתוכו – בתוך הקף הגדולה,

1 אמר להו אלכסנדרוס לנשים, מי אכלו אינשי נחמא **דרכבא –** האם
2 מנהג האנשים בכך לא יכול לחם של זהב. אמרו ליה הנשים, אין מנהג
3 זהב, הוא מפני שהינו סבורים, די נחמא בעיטה – שאם רצונך בלחם
4 לאכילה, לא תזהה לך **בדרך נחמא למכיל,** דשקלית ואיתית
5 עצמן ולבא לבאן. אלא ודאי שבוער לבאן דיה לשם סוף זהב,
6 ולבר הבאנן לך לחם מזוהב.
7 כי נפיק ואתי – כשהיה יוצא ובא מהמוחו של הנשים, כתב **אבא**
8 **דמתהו –** על שער המוחה, עדר **ראתית –** ושהונעתן **למדינת אפרקי דנסיא**
9 – של הנשים), וליפת עאה מן נשייא – ולמדותי חכמה מן הנשים.
10 – התיית שוטה, עדר **ראתית –** מוקדנון **תוני טמייא**
11 – המורה מביאה את המשך המעשה שארע עם אלכסנדרוס בששב
12 ממדינת אפריקי: **בי שקל ואני –** כשהיה ברכו לילך ולבא
13 למדיינתו, ותוב **אהאה מעיין ואך אכיל נחמא –** שב על דע מעין
14 אחד ואכל שם לחם. **חו ביריה גולני דמלחה –** היו בידיו דגים
15 מלוחים, בחרי דמלוחורי לחו נפל בחו ריחא – בשעה ששתפסו במוי
16 המעיין להסיר מליחותם, נכנס בהם ריח טוב. כין שראה זאת
17 אלכסנדרוס, אמר, **שפער מזגה –** מזבח מזוהב, שהא עניא מגע עז
18 **אתה –** שמעיין זה מגן הוא אב. לגבי המשך המעשה ישן דעות
19 חלוקות, **אבא דאמיר –** ישנים האמורים, שקל מנהנו מיא טרא
20 **באפה –** שלפק ממיימין המעיין האל, וחוץ מכם את פניה, והמשיך
21 בדרכו. **אבא דאמיר –** ישנים האמורים, אידלי בוגליה – שעלה
22 במעלה הנהר לאורך בולו לביקון מקום מוצא המים, עד **דמתא**
23 **לפתחה דון עדן –** עד שהגיע לפתח גן עדן. כשה הגיעו לשם, **רמא**
24 **כלא, פחה לי בבא –** הרים את קולו וקראו, פיתחו לי את השער.
25 **אמרו ליה –** השיבו לו **ויה השער לר' גנו צדיקים באבו בו** מהלים קה
26 **ו, ולך אין רשות להיכנס בו.** אמר ליהן אלכסנדרוס, **אנא נמי מלכא**
27 **אנא ומיטשכ השבנא –** אני גם כן מלך, והשוב אני, ואם אין
28 ברצונכם ליתן לי רשות להיכנס, הבו – **תנו לי לכל הפחות טיריד –**
29 דבר מעט מגן עדן. הסכימו בין ענן לבקשותיו, וויבאו **ליה גולגולתא**
30 **חרדא –** ונתקנו לו גלגל עין של אדם. כשב למקומו, **ארתיה –** הביא
31 **לגלגל עין זו, תקליה לבלויה דרכבא וכבספא דיריה בחרה –** שקל
32 את כל זהבו וכבספו נגיד גלגל עין זו, ולא **הו מתקלי –** ולא הגישו
33 למשקלה, שהענן היה שוקלת יותר מהם. והיה דרב זה פלא בעיני.
34 **אמר להו לרבען –** אמר להם להחכים שהיה במדינתה, מאי האי –
35 מהו ענן זה שגלגל העין שקל כל קר הרבה. אמרו – השיבו לו
36 החכמים, ענן זה בא לארם, **שגולגולתא דעניא דבישוא דראדא דלא**
37 **כא שבע –** שגלגל עין שלبشر ודם, שאינה מרגישה שבוע מהעושר
38 שיש לה לעולם. אמר להו אלכסנדרוס לחכמים, **מפא דרכבי הווא**
39 – מניין עד שacky קר הוא ביאור הענן. השיבו לו החכמים, **שקל**
40 **קליל ערפא כבסיה –** שמייד היא תשקל במשקלה האמתית.
41 **שלאלתך תקללא –** שמייד היא תשקל במשקלה האמתית.
42 מסימות הגמורא: זהו מה **דבתיב** (משל לו) **שאול ואבדון לא**
43 **תשבענה גנו וענין הארם לא תשבענה,** הרי שעניין האדם אין
44 שבעות לעולם.
45 בchein שהגמרה עסקה בענין הרי החושך, היא מביאה בריתא המוזכר
46 בה מענין זה: **תנא דבי אליתו –** בבית מדרשו של אליהו שנבו בריתא
47 וזה, **גיהנם נמצוא למליה מן רוקיא,** לפי שיצא מנהר דינור שבא
48 מזעניתן של חיות הקודש. מוסיפה הבריתא, **ויש אמורים,** שההגנים
49 נמציא **לאחורי רורי החשך.**
50 מביאה הגמורא: **תנא רבי חייא, כל העוסק בתורה בלילה, שכינה**
51 **שרויה בנדרן, שנאמר (איכה ב') קומי ווני בלילה לראש אשמורות**
52 **שפבי כבאים לבק' נבח פני ה' (גנו'),** בלוומה, **קומי רוני בלילה/**
53 **לעוסק בתלמוד תורה,** ואז תוכה לנכח פני ה', שתשרה עצל
54 **השכינה.**
55 מוסיפה הגמורא להביא מדברי התנא שדריב בשבח תלמידי החכמים
56 ועסק התורה: **אמר רבי אלעזר בן צורית,** תלמידיו חכמים מרבים
57 **שלום בעזולם.** שנאמר (שעה נ' י' ע"ל בניך לימודי ה' ורב שלום
58 **בניך,** אל תקרי 'בניך' אלא 'בוניך', שם התלמידי חכמים הבונים
59 60